

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОХОРОНА ПРИРОДИ
ЯК ОСНОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

РЕДКОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук.

Олешко В.П., канд. с.-г. наук.

Василенко О.І., д-р філософії.

Комарова Н.В., д-р філософії.

Мостипан О.В., д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Наукові пошуки молоді у ХХІ столітті. Екологізація виробництва та охорона природи як основа збалансованого розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників. 29 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 89 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

3. Межжерін, С. В., Кокодій, С. В., Луценко, Д. С., Циба, А. О. (2021). Видовий склад та відносна чисельність риб в р. Остер (Басейн р. Десна): аналіз за 50 років. *Вісник Одеського національного університету. Біологія*, 26(1(48)), 73-88. [https://doi.org/10.18524/2077-1746.2021.1\(48\).232221](https://doi.org/10.18524/2077-1746.2021.1(48).232221)
4. Ткаченко В.О., Ситник Ю.М., Соляник О.В., Салій С.М., Борбат М.О. Сучасний стан іхтіофауни р. Десна в межах України //Рибогосподарська наука України. 2008. №3. С. 46-51.
5. Kutsokon Yu.K. Chinese Sleeper *Percottus glenii*(Actinopterygii, Perciformes), in floodplain lake at lower course of the DesnaRiver (Dnipro basin) // *Vestnik zoologii*. 2012. 46. (1). P. 68.
6. Roman A.M. Fishfauna of the Oster river (Desna River basin,Ukraine) – recent data // *Studia Biologica*. 2015. Т. 9. №3-4. P. 129-136.
7. Roman A.M. New Records of the Chinese Sleeper, *Percottusglenii* (Perciformes, Odontobutidae), in Desna River Basin // *Vestnikzoologii*. 2014. 48 (3). P. 286.

УДК 639.3:338.43(477)

ВАСИЛЕВИЧ В.С., ГЕМБІК А.О., магістранти
Науковий керівник – **ОЛЕШКО В.П.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДИНАМІКА І ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Досліджено сучасний стан, динаміку та перспективи виробництва продукції аквакультури в Україні. Окреслено перспективні напрями розвитку аквакультури та важливість галузі для продовольчої безпеки України.

Ключові слова: аквакультура, ставове рибництво, інтенсивні технології, рибництво, виробництво риби, динаміка, економічна ефективність, перспективи розвитку.

Аквакультура є важливою складовою сучасного аграрного виробництва, що забезпечує населення цінними продуктами харчування, сприяє раціональному використанню водних ресурсів і створенню нових робочих місць. У контексті глобального зменшення вилову риби у природних водоймах аквакультура стає одним із провідних напрямів відновлення біоресурсів та підвищення продовольчої безпеки держави. Для України, яка має значний потенціал внутрішніх водойм, розвиток аквакультури є стратегічно важливим завданням [1].

В умовах воєнного стану, економічних викликів та зміни кліматичних умов аквакультура набуває особливого значення як стабільне джерело рибної продукції. Сучасні тенденції свідчать про поступове зростання обсягів вирощування риби в Україні, однак галузь залишається залежною від традиційних технологій і потребує модернізації. Аналіз динаміки виробництва, визначення ключових чинників впливу та окреслення перспектив розвитку є необхідними для підвищення ефективності національного рибного господарства.

Метою роботи є аналіз динаміки виробництва продукції аквакультури в Україні за останні роки, визначення основних чинників, що впливають на розвиток галузі, та окреслення перспектив її подальшого зростання.

У дослідженні використано офіційні статистичні дані Державного агентства меліорації та рибного господарства України за 2021-2024 роки[2-4]. Застосовано методи порівняльного, статистичного та аналітичного аналізу для оцінки динаміки виробництва продукції аквакультури, структури вирощуваних видів та впливу економічних, технологічних і законодавчих чинників на розвиток галузі.

За результатами аналізу офіційних статистичних матеріалів Державного агентства меліорації та рибного господарства України встановлено, що упродовж 2021-2024 рр. аквакультурне виробництво в Україні характеризується стабільною позитивною динамікою. Загальний обсяг вирощеної риби збільшився з 12,9 тис. тонн у 2021 році до 18,6 тис. тонн у 2024 році, що становить приріст понад 44 %. Такі темпи зростання свідчать про поступове відновлення галузі після кризових періодів 2020-2021 рр., спричинених пандемією COVID-19, а також про адаптацію господарств до умов воєнного часу.

Основну частку продукції – понад 96 % (18 009 тонн) – отримано у ставкових господарствах, які залишаються найпоширенішою формою ведення аквакультури в Україні. Такий розподіл пояснюється наявністю розвиненої матеріально-технічної бази ставкового типу, відносною простотою технологічних процесів і нижчими витратами порівняно з інтенсивними системами. Водночас зростає інтерес до басейнового рибництва, садкових господарств та установок замкненого водопостачання (УЗВ), які дозволяють отримувати продукцію протягом усього року, ефективно контролювати параметри середовища й оптимізувати використання кормів.

Регіональний розподіл виробництва свідчить, що найбільші обсяги вирощування риби зосереджені у центральних і північних областях – Київській, Черкаській, Полтавській, Чернігівській, а також у південних регіонах – Одеській та Дніпропетровській областях, де сформована інфраструктура ставкового рибництва. У західних областях України (Волинська, Львівська, Рівненська) зростає роль приватних господарств і малих аквакультурних підприємств, орієнтованих на локальні ринки збуту.

Структура видового складу вирощеної риби залишається традиційною: Короп (*Cyprinus carpio*) – 8 896 тонн, або 47,8 % від загального виробництва; Товстолобики (*Hypophthalmichthys* spp.) – 4 434 тонн (23,8 %); Білий амур (*Stenopharyngodon idella*) – 637 тонн; Сом (*Silurus glanis*), щука (*Esox lucius*), судак (*Sander lucioperca*), форель (*Oncorhynchus mykiss*) та інші види – решта частки.

Протягом останніх років зберігається тенденція до зростання частки рослиноїдних риб (товстолобик, білий амур), що пояснюється їх високою продуктивністю, невибагливістю до кормової бази та екологічними перевагами – очищенням водойм від надлишкової біомаси фітопланктону. У той же час інтерес до вирощування цінних хижих видів (судак, щука, сом) поступово зростає завдяки підвищенню попиту на ринку та розвитку технологій інтенсивного вирощування у басейнах і садках.

До ключових чинників, що впливають на обсяги виробництва аквакультури, належать:

1. Економічні умови. Висока вартість кормів і енергоносіїв, інфляційні процеси та нестабільність валютного ринку безпосередньо впливають на собівартість продукції. Водночас державні програми підтримки фермерських господарств, пільгове кредитування та гранти сприяють підвищенню інвестиційної активності.

2. Законодавчі аспекти. Спрощення процедури оренди водойм, зменшення адміністративного навантаження та створення умов для легалізації дрібних виробників стимулюють розвиток малого та середнього бізнесу у галузі.

3. Технологічний рівень. Впровадження інноваційних технологій – зокрема RAS-систем, селекційно-плеїнної роботи, комбікормів із високим коефіцієнтом засвоєння – підвищує ефективність виробництва та дозволяє зменшити екологічне навантаження на водойми.

4. Військово-економічна ситуація. В умовах збройної агресії України з боку РФ галузь стикається з руйнуванням інфраструктури, міграцією кадрів і логістичними проблемами, проте попри ці виклики більшість господарств зуміли зберегти виробничу діяльність та навіть наростити обсяги.

Перспективи розвитку аквакультури України пов'язані з модернізацією матеріально-технічної бази, розвитком інтенсивних форм рибництва, диверсифікацією видового складу, а також із розширенням експорту продукції. Перехід до сталих і ресурсоефективних технологій, інтеграція з європейськими ринками та створення кластерів аквакультури можуть стати ключовими чинниками підвищення конкурентоспроможності національної галузі.

Отже, аквакультура України демонструє стабільну тенденцію до зростання, що свідчить про її зростаючу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни. Основу виробництва становить ставкове рибництво, однак подальший розвиток галузі потребує модернізації технологій, залучення інвестицій, розширення асортименту вирощуваних видів і розвитку інтенсивних систем. Державна підтримка, удосконалення законодавчої бази та інтеграція до європейського рибного ринку створюють сприятливі передумови для сталого розвитку аквакультури України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рибництво та аквакультура в Україні: виклики та перспективи. [Електронний ресурс] / URL: <https://weagro.ua/blog/rybnycztvo-akvakultura-v-ukrayini-vyklyky-ta-perspektyvy>
2. Державне агентство меліорації та рибного господарства України. Виробництво продукції аквакультури у 2024 році. – [Електронний ресурс] / URL: https://darg.gov.ua/_virobnictvo_produkciji_0_0_0_14403_1.html
3. Кабінет Міністрів України. Стратегія розвитку галузі рибного господарства України на період до 2030 року. – [Електронний ресурс] / URL: Про схвалення Стратегії розвит... | від 02.05.2023 № 402-р
4. Аналіз аквакультури за 2023 рік. – [Електронний ресурс] / URL: <https://bumtca.com.ua/wp-content/uploads/Аналіз-аквакультури-за-2023-рік.pdf>

УДК 574.5:597.3

МАЄВСЬКИЙ В.В., МАЄВСЬКИЙ І.В., ПИЛИПЕНКО М.Г., магістранти

Науковий керівник – **ПРИСЯЖНЮК Н.М.,** канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ ВИДОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ІХТІОФАУНИ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІПРО

У роботі наведено результати аналізу сучасного стану іхтіофауни басейну річки Дніпро. Розглянуто видовий склад риб, їх екологічні угруповання, біотопічний розподіл, а також основні антропогенні чинники, що впливають на чисельність і структуру іхтіоценозів. Визначено тенденції зміни біорізноманіття внаслідок зарегулювання стоку, евтрофікації, забруднення та інвазії чужорідних видів.

Ключові слова: іхтіофауна, біорізноманіття, Дніпро, водосховище, екологічні характеристики, риби, антропогенний вплив.

Річка Дніпро – одна з найбільших водних артерій Європи, що відіграє ключову роль у формуванні гідроекологічної системи України. Її басейн характеризується значним видовим різноманіттям риб, які формують різнотипні іхтіоценози, адаптовані до умов як природних, так і антропогенно трансформованих водойм [5]. Іхтіофауна басейну Дніпра зазнала істотних змін упродовж XX–XXI століть, що пов'язано зі спорудженням каскаду водосховищ, регулюванням стоку, інтенсифікацією рибного господарства та впливом промислового забруднення [1, 5].

Дослідження структури іхтіофауни має важливе наукове і практичне значення, оскільки дає змогу оцінити рівень екологічної стабільності водних екосистем, визначити динаміку популяцій риб та спрогнозувати наслідки подальших антропогенних навантажень.

Матеріалом для узагальнення слугували дані власних спостережень, матеріали рибоохоронних патрулів, а також результати попередніх іхтіологічних досліджень у басейні річки Дніпро, включно з Київським, Канівським, Кременчуцьким, Дніпродзержинським, Дніпровським і Каховським водосховищами.

Видовий склад риб аналізували відповідно до систематики, запропонованої в роботах В.М. Мовчана (2011) та сучасних уточнень Європейської іхтіофауни. Для оцінки видового різноманіття використовували індекси Шеннона та Пієлу, а також показники домінування та вирівняності угруповань. Екологічну характеристику риб визначали за їх належністю до певних трофічних, репродуктивних і біотопічних груп.

Сучасна іхтіофауна басейну Дніпра налічує понад 70 видів риб, що відносяться до 16 родин і 8 рядів [2, 3, 4]. Основу формують представники родин Cyprinidae, Percidae, Gobiidae, Siluridae та Esocidae. Найпоширенішими видами є лящ (*Abramis brama*), плітка (*Rutilus rutilus*), краснопірка (*Scardinius erythrophthalmus*), щука (*Esox lucius*), судак (*Sander lucioperca*), окунь (*Perca fluviatilis*) та різні види бичків (*Neogobius* spp.).

Видова структура характеризується помітними змінами порівняно з природним станом річки до зарегулювання стоку [1, 5]. Спорудження каскаду водосховищ призвело до перетворення значної частини русла Дніпра на водно-ставкову систему з уповільненим водообміном і розвинутими мілководдями. Це сприяло зростанню чисельності еврибіотних і

Киченко М.О., Герасименко В.Ю. Екологічна безпека виробництва та експлуатації сонячних електростанцій в Україні.....	49
Наконечний Ю.В., Герасименко В.Ю. Екологічна оцінка реконструкції та діяльності комплексу перевантаження і переробки тропічних олій у м. Південне.....	51
Кизим К.М., Герасименко В.Ю. Екологічні та урбаністичні аспекти велоінфраструктури (на прикладі м. Біла Церква).....	52
Білковський О.А., Олешко В.П. Вплив військових дій на стан не відновлюваних біоресурсів України.....	54
Духновський Т. В., Яцко В. О., Гембік В.О., Олешко В.П. Природно-заповідні території як осередки відновлення популяцій аборигенних видів риб та стабілізації водних біоценозів.....	56
Горобець В.В., Савченко Ю.В., Черниш В.А., Олешко В.П. Використання щуки (<i>Esox lucius</i>) як біорегулятора у сучасних технологіях аквакультури.....	57
Мельниченко О.С., Петренко Я.М., Гейко Л.М. Екологічно безпечні кормові добавки на основі спіруліни та хлорели для підвищення ефективності аквакультури.....	59
Друцький В.А., Терещенко Ю.О., Гейко Л.М. Біоекологічні наслідки антропогенного впливу на формування іхтіоценозів річок Десна і Остер.....	60
Василевич В.С., Гембік А.О., Олешко В.П. Динаміка і перспективи виробництва продукції аквакультури в Україні.....	62
Маєвський В.В., Маєвський І.В., Пилипенко М.Г., Присяжнюк Н.М. Аналіз видового різноманіття та екологічних характеристик іхтіофауни басейну річки Дніпро.....	64
Богданов В.О., Годованик І.І., Кравецький С.А., Мойсієнко М.І., Присяжнюк Н.М. Аналіз ефективності годівлі риби із застосуванням нетрадиційних компонентів комбікорму.....	65
Моздир М.В., Музиченко О.С., Шуляк С.Ю., Присяжнюк Н.М. Екологічні та фізіологічні особливості окремих видів риб у водному середовищі Канівського водосховища.....	67
Денищик К.О., Горбатюк Є.О., Денищик О.Б., Федорук А.Ю., Присяжнюк Н.М. Аналіз структурно-екологічних характеристик та оцінка таксономічного різноманіття іхтіофауни Кременчуцького водосховища.....	68
Вдовика С.К., Трофимчук А.М., Розробка автоматизованої інформаційної системи для розрахунку технологічних та економічних показників роботи повносистемного рибного господарства.....	70
Олешко Б.С., Трофимчук А.М. Вплив екологічних чинників на ефективність вирощування дволіток коропа в умовах рибного господарства ТОВ «Сквираплемрибгосп» Київської області.....	71
Мосійчук М.М., Мацкевич В.В. Оптимізація повітряного живлення ожини <i>ex vitro</i>	73
Budyak S., Khrapak V., Sliusarenko A. Rational feeding as the basis for effective fish cultivation in modern fisheries industry.....	75
Бойко Д.В., Бабань В.П. Вплив діяльності автомийних станцій на екологічний стан навколишнього середовища м. Біла Церква.....	76
Чаган Є.М., Бабань В.П. Оцінка техногенного впливу на навколишнє природне середовище при розробці гранітного кар'єру ТОВ «Шамраївське» Білоцерківського району.....	79
Деркач В.М., Бабань В.П. Визначення впливу промислових та побутових стоків на гідрохімічний режим р. Рось у межах м. Біла Церква.....	80
Дядинова Р.В., Данилюк М.Є., Гаврилюк І.І., Гейко Л.М. Технологічні процеси при відтворенні коропових видів риб в умовах ТОВ «Сквираплемрибгосп».....	83
Нездоля В.І., Смотровий Є.Р., Куновський Ю.В. Тенденції розвитку ринку риби та продукції рибної промисловості.....	84
Гусак Є.М., Кульпин С.О., Сікорський А.Р., Куновський Ю.В. Охорона та відновлення гідрологічного режиму малих водотоків.....	86